

Dobroslav
Chrobák

ikAR

Drak
sa vracia

Drak sa vracia

Dobroslav Chrobák

Drak sa vracia

Rozprávka

Dobroslav Chrobák
DRAK SA VRACIA

Epilogue © 1979, 2026 by Vincent Šíkula, heirs
Cover design © 2026 by Adrián Macho
Slovak edition © 2026 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-575-0920-2

*Hľadanie stratenej cti,
lásky a dôvery ľudí
tvorí vhodnú látku
pre hrdinskú rozprávku.*

J. Conrad: Lord Jim

Prvá kapitola

Drobnými a presnými pohybmi pokračovala žena v práci. Umyla riad, poutierala stôl, zamietla hlinenú podlahu, schránila smeti pod ohnisko. Nadvihla pokrievku na panvičke a položila na dotlievajúcu pahrebu dve triesky. To všetko vykonala s istotou a jemnou presnosťou, pripomínajúcou jemnú presnosť citlivého stroja. Potom, keď všetko bolo hotové, zdvihla ruky nad hlavu a naprávala si vlasy v zátylí. Súčasne hľadala pohľadom okolo seba niečo, čím by sa zamestnala, kým príde jej muž.

Bola to mladá žena (žena Šimona Jariabka), a ako tam stála s rukami v zátylku, vystupovali jej boky, prsia a plecia v okrúhlych a pevných tvaroch. Bola bosá a nohy, útle v chodidlách, dvíhali sa priam od členkov oblým a pružným obrysom ku kolenám. Zohla sa nad ohnisko a pokúšala sa rozduchať oheň. Pod popolom ukázali sa dva-tri žeravé uhlíky a osvietili jej našpúlené ústa žiadostivým červeným svetlom. Náhle vyskočil z pahreby úzky plamienok, olizol triesku, roztancoval sa a temer zavýskal plachou radosťou zo života. Žena neodtiahla tvár a jej tvár vyzerala na chvíľu ako odliata z červeného bronzu: planula pokojným, upriameným svitom v polotme teplého súmraku, ktorý sa pred chvíľou pretiahol pomedzi odchylené dvere, vlečúc za sebou čierny chvost: máčik, čo sa celý deň túlal po záčinoch a pleviencoch a teraz na mraku sa priplichtil zohriať na teplý prípecok.

Súčasne s večerným šerom vnikal sem cez otvorené dvere i večerný chlad a všetky večerné zvuky v pravidelnom a plynulom slede. Najprv bol to gagot husí vracajúcich sa z poľa, potom cengot zvoncov spomedzi čriedy kráv, čo prichádzali k večernému pôdoju. Nato bolo počuť hrkot kolies oneskorených vozov, a keď sa už celkom zotmelo, ozval sa štekot prvých trlíc. Súčasne zakňučala kdesi v treťom dvore ufňukaná harmonika.

Všetky tie zvuky vystriedali sa v každodennom, cez veky sa opakujúcom slede. A predsa žena, schýlená nad ohniskom, zbystrila od istej chvíle sluch a začala načúvať pozornejšie. Až doteraz zostávalo všetko pokojné a na svojom mieste, no jej sa zazdalo... postihla vari v povetrí nečakaný rozruch. Predmety v kuchyni akoby boli vzpriamili šije a stali si na prsty. Plamienok na ohnisku nepokojne zablikal a stúlil sa pod pahrebu, akoby sa cítil zbytočný a nepotrebný. Žena znehybnela a načúvala. Nevedela však postihnúť nič určité, ničoho sa nemohla chytiť. Nad strechou oproti dverám vyšiel mesiac a rozprestrel cez prah neskutočný koberec. Stala si tam a videla, že všetko, čo je za prahom: dvor, domy a hrebene striech, ponorené je do nehybného, mrazivého prísvitu. Drevo na dvore, prázdny voz s vytrčeným ojom, viazanice plavého ľanu: všetko pláva na studenej, lesknúcej sa hladine. Akoby na dvore bolo rozliate živé striebro. Chytila sa trámu vo dverách a skúšala bosou nohou dotknúť sa ligotavej, mrazivej plochy. Čakala vari, že keď sa jej to podarí, rozvlní sa tichá hladina v sústredných, zväčšujúcich sa kruhoch. Nič sa však nestalo a žena ustúpila zamyslene naspäť. Rozpustila si na chrbát oba ťažké vrkoče, vzala hrebeň a prečesávala ich dlhými hladkými pohybmi, pričom jej nad sluchami s tichým praskotom vyskakovali celkom zreteľné drobné iskierky.

A teraz si vlasy znovu zapletá, lenže miesto dvoch pletie si len jeden vrkoč. Ku koncu zaväzuje doň úzku stužtičku a ne-

cháva ho voľne splývať cez prsia až dolu, poníže pása. Je to krásny vrkoč, slušiaci mladej žene, a jej obratné prsty môžu sa v ňom prepletať s opravdivou rozkošou vo chvíli, ako je táto, keď nad domom odpočíva večerné ticho, keď dym z komína stúpa úzkym pramienkom rovno do neba, keď je už všetka práca hotová a kury na pánkoch ticho spia a keď sa treba prichystať na spánok, ktorý nasleduje potom, keď sa všetky večerné zvuky vystriedali v správnom a utišujúcom súzvuku.

Áno, lenže... Lenže práve z tohto súzvuku čosi dnes vystalo. Čosi nesmierne dôležité sa doň nedostalo. A preto nenačádza vari žena pôžitok v rozpletaní a zapletaní ťažkého vrkoča. Znovu prikláňa tvár k ohňu, znovu sa pozorne sústreďuje na prácu, ale oheň sa nechce rozhorieť, izba zostáva tmavá a predmety na policiach zanovito mlčia.

A zrazu zašiel i mesiac za hustú chmáru. Vyzrela ešte raz dverami a videla, že domy celkom znehybneli, akoby v ich útrobach vyhasli všetky ohne, a celá dedina že je náhle tichá a pripravená na to najhoršie. Trlice prerušili hašterivý džavot a nebo – podívala sa na nebo – nebo sa unížilo a nebolo na ňom jedinej hviezdy. Dokonca potok... napála sluch... dokonca aj potok, čo tečie poza dvory, zdá sa, celkom onemel a voda sa zastavila v jeho koryte. Žena strpla, placho sa obrátila do pitvora a bezradnými očami hľadala na stenách a pod povalou nejakú zmenu v známom usporiadaní predmetov, ktorá by jej povedala viac o tom, čo sa práve stalo a našlo ju tuná bezradnú a nepripravenú. Stála uprostred pitvora celkom nehybne, s uchom nastaveným oproti čiernemu, mlčiacemu štvorhranu dverí. Stála tak dlho, kým sa len nepohol ťažký pravý pondus na stenových hodinách a kým sa v ich útrobach nezval hrčivý zvuk koliesok, ktoré sa vyrušili zo zamretého ticha a po krátkej príprave uviedli do pohybu drobné kladivko. Narátala deväť úderov.

A vtedy, sotva odrátala, vybuchol spod pahreby ticha divoký, splašený zvuk. S prenikavým štekotom rozletelo sa

ticho na tisíc črepov, a to tak náhle, že sa chvíľu nevedela spamätať a musela napäť všetky zmysly, aby pochopila, že to zvon bije na poplach. Chvatne vybehla na priedomie a dývala sa hore i dole cestou. Na nižnom konci ktosi zakričal „horí“ a tesne popred ňu prebehol chlap, a zdalo sa jej, so sekerou v ruke. Kdesi nablízku ozvali sa zmätené hlasy a zhora i zdola rozbrechali sa psi. Celá dedina sa náhle zježila a vystrčila tisíc tykadiel oproti neviditeľnému nepriateľovi.

A vtom – práve tak náhle a nezmyselne – prestal zvon biť na poplach, zmlkol na chvíľu a rozhodol sa potom celkom pravidelne.

Z druhej strany cesty počula utišujúce zakliatie a nadávky na zvonára: – Korheľ akýsi, celú dedinu vyplašil...

Žeby to bolo naozaj len toto? Zvonár sa opil a zabudol na večieren? Žena zodvihla ruku k čelu a pokúšala sa rozpamätať, ako nasledovali jednotlivé úseky toho večera za sebou. Snažila sa nájsť utíšenie v presvedčení, že naozaj len porušený sled večerných zvukov vyvolal jej doterajší stav. Rozmýšľajúc a zrovnávajúc si v hlave ešte raz všetko od začiatku, vrátila sa pomaly do pitvora a spriatelila sa s vysvetlením, ktoré sa jej ponúkalo. A hoc nebol práve čas na pradenie, vzala potom kúdeľ, pretože práca pod kúdeľou je utišujúca, a sadla si na prah, kam zasa svietil mesiac.

Čierna ovčia vlna sa jej poddajne šúľala medzi prstami, vreteno sa ticho hojdalo na pradene a jej naklonená šija odrážala sa v pokojnej krivke oproti čiernemu rámcu dvier. Bosé nohy, na ktorých pocítila chlad večernej rosy, vtiahla pod sukňu, kde čupeli vedľa seba ako dve blizňatá – ako dve krotké blizňatá. Troma prstami pravej ruky zvrátila vreteno, ktoré sa poslušne hojdalo a ticho vrčalo na pribúdajúcom pradene (ako sa na dobré vreteno z javorového dreva patrí), a tými istými prstami na ľavej ruke vyťahovala z kúdele vlnu, rovnala ju a šúľala, dotknúc sa chvíľami miesta, v ktorom sa vlna práve mala zvinúť

v nitku, vlhkými perami. Pretože kúdel mala vo večernom súmraku takú istú mäkkú podobu ako jej tvár, vyzeralo to z diaľky, akoby sa čochvíľa nahýnala k počernému milencovi a bozkávala ho krátkymi dotykmi pootvorených perí stále na to isté miesto uprostred čela pod čiernymi vlasmi, odkiaľ vymoká tenký prúd krvi. Dotýkala sa tohto miesta prstami, láskala ho a prikladala naň mäkké a vlhké obklady bozkov. A on sa opieral tíško a nepohnuto o jej plece a znášal jej láskanie, kým pramienok krvi vymokal z jeho čela pod čiernymi vlasmi.

* * *

Dostala sa v spomienkach na príbeh, ktorý sa odohral pred rokmi, práve k tomuto miestu (keď jeho hlava, opretá o jej plece, krvácala z úzkej rany na čele a keď ona bozkávala toto miesto, namáčala obrúsok do vody a prikladala ho na ranu), keď odrazu, ako už toľkokrát predtým, vyrušil ju z myšlienok na neho krok toho druhého, čo zasahoval vždy vtedy, keď už už zabúdala, že všetko je inakšie, než si predstavovala, že nie tamten, ale tento, Šimon Jariabek, patrí k nej. Počkala, kým sa priblížil na päť krokov, potom vstala, pritisla sa k dverám a sklopilac zrak, nechala ho prejsť popri sebe. Vedela, že ako vždy, ani dnes ju nepozdraví a nepodíva sa na ňu. Sadne si za stôl a bez slova začne chlípať polievku, ktorú ona položí pred neho práve tak ticho a bez slova. Za celý čas nezodvihne hlavu a neprihovorí sa jej. Počká ešte na jeho rozkaz na zajtrajšok, ktorý vysloví vždy, až doje, až sa zodvihne od stola, urobí tri kroky smerom k izbe, kde spávajú. Vtedy, dotknúc sa kľučky a skloniac hlavu medzi pleciami, povie spoza chrbta: „Zajtra presúšame na Blatách.“ Alebo: „Zajtra treba zväzať.“ Vypočuje jeho rozhodnutie, odprace zo stola a vyčká, kým zaspí. Potom sa nehučne odstrojí v pitvore a vojde do izby, do svojej postele, ktorá stojí v druhom kúte, oddelená od jeho postele lavicou, stolom a stoličkami. Od prvých čias,

kým si ešte trúfal navštíviť ju, ak sa predtým dostatočne potúžil v krčme u Baumhorna, naučila sa načúvať jeho oddychovaniu. A dodnes, i keď už nečakala výbuchy, čo ju často vyhnali do komory, na pôjd, na šop alebo kde sa práve mohla ukryť, napínala sluch, pripravená každú chvíľu vyskočiť, keby pocítila, že sa jeho dych podozrivo stíšil.

Stála preto i tento večer, dokiaľ jedol, chrbtom k nemu a zamestnávala sa vecami, ktoré už dávno boli vykonané. A keď vstal a obrátil sa aj on chrbtom, pozrela na neho ponad plece a videla, že jeho hlava sklonená je dnes ešte nižšie a ruky visia popri tele ešte bezvládnejšie a že sú celkom, celkom prázdne. A potom, keď sa už dotkol kľučky a ona uprela zrak do jamky na jeho šiji, kam stekal úzky pramienok plavých vlasov, videla, aký je bezmocný a slabý až na poľutovanie. Čakala na jeho hlas, no trvalo dlho, kým sa ozval, suchý a priškrtený, akoby otvor, ktorým sa dral, bol úzky a vypálený dlhotrvajúcou suchotou.

- Vrátil sa ti... (urobil dlhú pomlčku, akoby mu hrdlo zovrel krč)... vrátil sa Drak. - Ostatné slovo vytisol s najväčšou námahou a len-len že sa ním nezadusil. Potom stisol kľučku, vošiel do izby a dvere sa za ním zavreli.

A ona zostala stáť uprostred pitvora, dívala sa na kľučku, ktorá za ním zapadla, a nič nechápala. Pohybovala naprázdno perami, a nepodarilo sa jej zopakovať jeho slová. Počula ich ešte, prichádzali z veľkej diaľky, ale zneli neskutočne, neuveriteľne a nemohla ich pochopiť. Do hrdla tlačila sa jej akási gundža, ktorú chcela, ale nemohla preglgnúť. Sústredila sa celkom na tento pocit, no nech sa akokoľvek namáhala, gundža ju dusila a nemohla sa jej zbaviť. Chytila sa dlaňou za hrdlo pod bradou a dotackala sa k lavici konča stola. Nohy pod ňou celkom zvoľna podklesávali a ona padala, pridŕžajúc sa hrany stola, do akejsi hlbokkej, bezodnej priepasti.